

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ ЯК СУБ'ЄКТА ЗАХИСТУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ¹

Резнік О.М.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри адміністративного,
господарського права та фінансово-економічної безпеки
Сумського державного університету
м. Суми, Україна*

Проценко А.А.

*магістр, навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету
м. Суми, Україна*

Незалежна і стабільна фінансова система держави, а відповідно високий рівень фінансової безпеки держави, не можуть існувати без діяльності з попередження порушень законодавства у цій сфері, притягнення винних до відповідальності за вчинення суспільно-небезпечних діянь, що завдали шкоду фінансовим інтересам держави та виявлення і усунення причин, які сприяли їх вчиненню.

На сьогодні, захист фінансових інтересів як громадян так і держави загалом від будь-яких загроз є завданням, насамперед правоохоронних органів, перелік яких, на законодавчому рівні наведено у Законі України «Про державний захист працівників суду та правоохоронних органів» від 23 грудня 1993 року.

Так, у ст. 2 вказаного нормативно-правового акту визначено, що правоохоронними органами є органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони,

¹ Робота виконана в рамках проекту № 0116U006814 (супровідний лист № 01/15-06/3278 від 19.08.2016 р.).

державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції [1].

Серед наведеного переліку правоохоронних органів є також органи прокуратури, роль яких в механізмі захисту фінансової системи держави найбільш повно відображають їх функції, які являють основні напрямки і види діяльності цього органу.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року на органи прокуратури покладаються наступні функції:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених законом;
- 3) нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;
- 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян [2].

Виходячи з норм Конституції України, Закону України «Про прокуратуру», КПК, які закріпили функції прокуратури, важливо зазначити, що процесуальною формою реалізації такої конституційної функції як нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство є процесуальне керівництво досудовим розслідуванням.

Тупельняк І. І. зазначає, що процесуальне керівництво прокурора направлене на всебічне, повне і неупереджене дослідження обставин кримінального провадження, виявлення як тих обставин, що викривають, так і тих, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставин, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити прийняття законних і неупереджених процесуальних рішень, а у випадку недотримання виконання наведених завдань – прокурору надані всі важелі наглядової функції, наприклад, скасовувати незаконні та необґрунтовані

постанови слідчих чи ініціювати перед керівником органу досудового розслідування питання про відсторонення слідчого від проведення досудового розслідування та призначення іншого слідчого у випадку неефективного досудового розслідування [3, с. 60].

З початком судового провадження прокурор втрачає всі надані йому повноваження щодо здійснення процесуального керівництва досудовим розслідуванням та набуває вже статусу рівноправного учасника судового провадження, виконуючи функцію – підтримання державного обвинувачення, під яким слід розуміти: процесуальну і публічну діяльність прокурора у доведенні перед судом обвинувачення, з метою забезпечення реалізації кримінальної відповідальності особи, яка вчинила злочин; кримінально-процесуальну та публічну діяльність прокурора у доведенні перед судом твердження про вчинення конкретною особою злочину, висунутого у встановленому законом порядку, з метою забезпечення щодо неї реалізації кримінальної відповідальності або звільнення від кримінальної відповідальності.

Така функція органів прокуратури як представництво прокурором інтересів держави в суді полягає у здійсненні процесуальних та інших дій, спрямованих на захист інтересів держави, у випадках та порядку, встановлених законом. При цьому прокурор здійснює представництво в суді законних інтересів держави у разі порушення або загрози порушення інтересів держави, якщо захист цих інтересів не здійснює або неналежним чином здійснює орган державної влади, орган місцевого самоврядування чи інший суб'єкт владних повноважень, до компетенції якого віднесені відповідні повноваження, а також у разі відсутності такого органу [2].

Законом України «Про прокуратуру» і Наказом Генеральної прокуратури України «Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень» від 28 травня 2015 року визначено, що з метою представництва

інтересів держави в суді прокурор в межах повноважень, визначених законом, має право:

- звертатися до суду з позовною заявою;
- брати участь у розгляді справ за його позовами;
- вступити за своєю ініціативою у справу або справу провадження у якій відкрито за позовом інших осіб, на будь-якій стадії її розгляду;
- подавати апеляційну, касаційну скаргу, заяву про перегляд судового рішення ВСУ, про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами [2; 4].

Прокурор, який звертається до суду в інтересах держави, в позовній заяві самостійно визначає, у чому полягає порушення інтересів держави, та обґрунтовує необхідність їх захисту, а також зазначає орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних правовідносинах. У разі відсутності такого органу або відсутності у нього повноважень щодо звернення до суду прокурор зазначає про це в заяві і відтак набуває статусу позивача.

При підготовці процесуальних документів на прокурора відповідно покладено обов'язок забезпечити їх повноту та обґрунтованість, дотримання форми і змісту, а також враховувати правила підвідомчості та підсудності спорів; посилатися на норми матеріального і процесуального права, якими регулюються відповідні правовідносини, а також долучати до позовів (заяв, подань) належні та допустимі докази; дотримуватися визначеної законом процедури направлення позовів (заяв, подань) до суду [5].

Таким чином, роль органів прокуратури у захисті фінансової системи держави полягає у нагляді за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство, підтриманні державного обвинувачення в суді, представництві інтересів держави в суді у випадках, визначених законом та нагляді за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи громадян.

Література:

1. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19.06.2003 р.// Відомості Верховної Ради України. – 2003. - № 46. – Ст. 366.
2. Про прокуратуру Закон України від 14.10.2014 р. // Відомості Верховної Ради України. . – 2014. - № 2-3. – Ст. 12.
3. Тупельняк І. І. Повноваження прокурора за новим кримінальним процесуальним законодавством України / І. І. Тупельняк // Європейські перспективи. - № 5. – 2014. – С. 59-63.
4. Про організацію роботи органів прокуратури щодо представництва інтересів громадянина або держави в суді та їх захисту при виконанні судових рішень: Наказ Генеральної прокуратури України від 28.05.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua>.
5. Літовка В. М. Захист прокурором інтересів держави в сфері власних надходжень бюджетних установ: дис. ... к.ю.н. 12.00.10 / Літовка Вікторія Миколаївна. – Київ, 2010. – 203 с.

Резнік О.М. Адміністративно-правовий статус органів прокуратури як суб'єкта захисту фінансової системи України [Текст] О.М. Резнік, А.А. Проценко // Prioriti a strategie pre rozvoj pravnej vedy vo svete vedy : Medzinarodna vedecko-practicka konferencia, Vysoka skola Danubius, Sladkovicovo, Slovenska republika, 28-29 oktobra 2016 – 141с.